

RIKSDAGENS FÖRFATTNINGSSAMLING

UTGIVEN AV RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSKONTOR

UTKOM DEN 31 JANUARI

1967 · NR 7—8

Nr 7

Statstjänstemannalag¹

(SFS 1965:274)

given Stockholms slott den 3 juni 1965.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Denna lag äger tillämpning på anställning med staten såsom arbetsgivare och tjänsteman såsom arbetstagare.

Lagen gäller icke statsrådets, högsta domstolens eller regeringsrättens ledamöter, justitiekanslern eller riksdagens ombudsmän. Den är ej heller tillämplig på den som innehar eller uppehåller prästerlig tjänst.

Lagens bestämmelser om tjänst äga motsvarande tillämpning på vikariat, om annat ej anges.

2 §.

I fråga om tjänsteman hos riksdagen eller dess verk skola de befogenheter som enligt denna lag tillkomma Konungen utövas av riksdagen eller organ som riksdagen utser.

3 §.

I anställningsförhållande varå denna lag är tillämplig gäller vad som är bestämt i avtal.

Avtal må ej träffas om

a) inrättande eller indragning av tjänst eller tjänsteorganisationens utformning i övrigt;

b) myndighets arbetsuppgifter, ledningen och fördelningen av arbetet inom myndigheten, arbetstidens förläggning eller rätt till annan ledighet än semester;

¹ Prop. 1965:60; KL²U 1; Rskr. 267.

c) anställnings- eller arbetsvillkor som regleras i denna lag eller i författning vartill lagen hänvisar eller enligt lagen tillhör Konungens, riksdagens eller myndighets beslutanderätt.

Har avtal träffats i strid mot bestämmelserna i andra stycket, är avtalet i denna del utan verkan.

4 §.

Om förtjänst och skicklighet som grund för tjänstetillsättning och om svenskt medborgarskap som villkor för innehav eller utövande av tjänst gäller vad som är föreskrivet i regeringsformen eller annan författning.

Villkor i fråga om ålder, hälsotillstånd, kunskaper eller utbildning samt andra särskilda villkor för innehav eller utövande av tjänst fastställas, i den mån de ej framgå av särskilda bestämmelser, av Konungen eller behörig myndighet. Om pensionsålder må dock avtal träffas.

Anställning av tjänsteman

5 §.

Om annat ej är särskilt föreskrivet, tillsättes tjänst av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

6 §.

Tjänst som myndighet tillsätter skall kungöras ledig till ansökan, om Konungen ej bestämmer annat.

Kungjord tjänst som myndighet tillsätter må endast den erhålla som sökt tjänsten inom föreskriven tid. Om särskilda skäl föreligga, må även för sent inkommen ansökan prövas.

Om förfarandet i övrigt vid tjänstetillsättning meddelas föreskrifter av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

7 §.

Ordinarie domartjänst tillsättes med fullmakt. Annan ordinarie tjänst tillsättes med fullmakt eller konstitutorial eller, om särskilda skäl föreligga, med förordnande. Övriga tjänster tillsätts med förordnande.

Förordnande meddelas för bestämd tid eller tills vidare. Förordnande tills vidare må meddelas att gälla längst till viss tidpunkt.

8 §.

Den anställda skall erhålla skriftligt bevis om anställningen. Av beviset skall framgå att han är anställd som tjänsteman. Om förordnande avser anställning, vars varaktighet beräknas ej överstiga tre månader (tillfällig anställning), utfärdas anställningsbevis endast om den anställda begär det.

I beviset skall anställningsformen enligt 7 § anges. Om förordnande tills vidare avser tillfällig anställning, skall det anmärkas i beviset.

9 §.

Vikariat skall kungöras ledigt till ansökan endast i de fall det föreskrives av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Vikariat tillsättes med förordnande varvid bestämmelserna i 7 § andra stycket äga tillämpning.

Tjänstemans åligganden

10 §.

Tjänsteman skall ställa sig till efterrättelse instruktion, arbetsordning och andra allmänna bestämmelser om arbetet samt särskilda föreskrifter rörande hans tjänsteutövning.

Oberoende av fastställd arbetsfördelning skall tjänsteman lämna det bi-tråde som förman bestämmer.

11 §.

Tjänsteman är skyldig att utöva annan statlig tjänst enligt bestämmelser som Konungen meddelar. Innehavare av ordinarie domartjänst är dock skyldig att utöva endast jämställd eller högre domartjänst vid den domstol han tillhör.

I den mån Konungen föreskriver är tjänsteman hos central förvaltningsmyndighet eller hos myndighet eller inrättning, vilken lyder under central förvaltningsmyndighet, skyldig att utöva tjänst vid myndighet eller allmän inrättning som icke är statlig men står under tillsyn av förvaltningsmyndigheten. Sådan föreskrift må meddelas endast om särskilda skäl föreligga.

12 §.

Tjänsteman är skyldig att bo i anvisad bostad (tjänstebostad) eller att bo på viss ort, om det föreskrives av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer. Sådan skyldighet må föreskrivas endast om det är av väsentlig betydelse för tjänsten.

13 §.

Tjänsteman må ej åtaga sig uppdrag eller utöva verksamhet som kan rubba förtroendet till hans oväld i tjänsteutövningen. Närmare bestämmelser härom meddelas för vissa fall i lag och i övrigt av Konungen.

14 §.

Tjänsteman må icke utan tillstånd av Konungen uppbära med tjänsten förenade gåvo- eller donationsmedel eller därmed jämförlig förmån.

Arbetskonflikter

15 §.

Vid konflikt om sådant anställnings- eller arbetsvillkor för statstjänsteman som må bestämmas genom avtal må lockout eller strejk vidtagas, om annat ej följer av lag eller avtal. I övrigt är stridsåtgärd som berör bestående anställningsförhållande icke tillåten.

Tjänsteman må delta i strejk endast efter beslut av arbetstagarförening som anordnat strejken.

Arbetstagarförening må ej anordna eller eljest föranleda stridsåtgärd, som enligt första stycket icke är tillåten, ej heller genom lämnande av understöd eller på annat sätt medverka vid otillåten stridsåtgärd som medlem i föreningen vidtagit. Arbetstagarförening är även skyldig att söka hindra sina medlemmar att vidtaga otillåten stridsåtgärd eller att, om sådan redan vidtagits, söka förmå dem att häva den.

Om skyldighet att lämna underrättelse angående arbetsinställelse gälla särskilda bestämmelser.

16 §.

Om från statens sida förfares i strid mot 15 § första stycket eller om arbetstagarförening åsidosätter vad som åligger den enligt 15 § tredje stycket, skall staten eller föreningen, även om förpliktelse till följd av kollektivavtal ej åsidosatts, ersätta uppkommen skada enligt de grunder som anges i 8 och 9 §§ lagen om kollektivavtal. Detsamma gäller tjänsteman, om han deltar i sådan av arbetstagarförening anordnad eller föranledd stridsåtgärd som icke är tillåten enligt 15 § första stycket.

Mål om skadestånd enligt första stycket upptages och avgöres av arbetsdomstolen. I fråga om anhängiggörande och utförande av talan gälla bestämmelserna i 13 § lagen om arbetsdomstol, även om målet ej är sådant som avses där.

17 §.

Tjänsteman är icke skyldig att utföra arbete som är föremål för lock-out eller för tillåten strejk eller därmed jämförlig stridsåtgärd eller för lovlig blockad vid konflikt om anställnings- eller arbetsvillkor vilket må bestämmas genom avtal. Den som står utanför arbetskonflikt skall dock fullgöra sina vanliga tjänsteåligganden. Han är även skyldig att utföra skyddsarbete.

Till skyddsarbete hänföres arbete som fordras för avveckling av verksamheten på ett tekniskt försvarligt sätt eller till förebyggande av fara för människor eller skada på egendom. Lika med skyddsarbete anses arbete som någon är skyldig att utföra på grund av särskild föreskrift i lag.

Åtal och disciplinär bestraffning

18 §.

Brott i tjänsten av den som innehar eller uppehåller ordinarie domartjänst eller tjänst som byråchef eller därmed jämställd eller högre tjänst i statsdepartement, central förvaltningsmyndighet eller länsstyrelse beivras efter åtal.

Konungen äger föreskriva att bestämmelserna i första stycket skola gälla även annan tjänsteman än som anges där.

19 §.

Åsidosätter tjänsteman på vilken bestämmelserna i 18 § icke äga tillämpning av försummelse, oförstånd eller oskicklighet vad som åligger honom enligt lag, instruktion eller annan författning, särskild föreskrift eller tjänstens beskaffenhet, må han dömas till disciplinstraff. Bestämmelserna i 20 kap. 4 § tredje stycket brottsbalken äga motsvarande tillämpning.

Disciplinstraff äro varning, löneavdrag under högst trettio dagar, suspension i högst tre månader och, för tjänsteman som ej är anställd med fullmakt, avsättning. Till avsättning må dömas endast om tjänstemannen gjort sig skyldig till svårare fel eller icke låtit sig rätta av tidigare bestraffning. Mer än ett disciplinstraff må ej samtidigt ådömas. Konungen äger meddela bestämmelser om inskränkning i tillämpligheten av disciplinstraff.

Om storleken av löneavdrag enligt andra stycket förordnar Konungen.

20 §.

Tjänsteman som kan dömas till disciplinstraff enligt 19 § skall anmälas till åtal, om han är skäligen misstänkt för

- a) brott som avses i 20 kap. 1—3 §§ brottsbalken;
  - b) brott som avses i 20 kap. 4 § andra stycket brottsbalken, såvitt fråga är om tjänsteman som är anställd med fullmakt;
  - c) annat brott i tjänsten, för vilket är stadgat fängelse;
  - d) brott i tjänsten i annat fall än som avses i a)—c) och det finnes anledning antaga, att talan om enskilt anspråk kommer att föras, eller tjänstemannen bestrider vad som lägges honom till last och tillfredsställande utredning icke kan åstadkommas hos myndigheten.
- Konungen må befria från anmälningsskyldighet enligt c) i fråga om brott som avses i 13 kap. 6 § första stycket brottsbalken.

21 §.

Har åtal väckts mot tjänsteman, må disciplinärt förfarande rörande gärning som omfattas av åtalet ej inledas eller fortsättas. Om verkan av att åtal väckes innan beslut rörande disciplinär bestraffning helt eller delvis verkställts föreskrives i 20 kap. 9 § brottsbalken.

22 §.

Har tjänsteman, som innehar tjänstebostad eller fri bostad, efter åtal eller disciplinärt förfarande dömts till suspension, äger han bo kvar i bostaden, om icke särskilda skäl föranleda annat. Ålägges tjänstemannen att flytta, skall han erhålla skälig tid därför.

23 §.

Om disciplinstraff enligt 19 §, åtalsanmälan enligt 20 § och flyttningskyldighet enligt 22 § beslutar den myndighet under vilken tjänstemannen lyder, om Konungen ej bestämmer annat.

Deltaga flera i avgörande som avses i första stycket, skola rättegångsbalkens regler om omröstning i överrätt i fråga om ansvar äga motsvarande tillämpning.

24 §.

Innan fråga om disciplinär bestraffning avgöres, skall tillfälle beredas tjänstemannen att skriftligen eller, om han påfordrar det eller det eljest finnes lämpligt, vid muntligt förhör uttala sig om vad som åberopas mot honom. Därvid äger han för sitt försvar anlita biträde som med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet finnes lämpligt för uppdraget.

25 §.

Om åtal och disciplinär bestraffning av tjänsteman som är krigsman samt om åtal för brott i tjänsten av vissa tjänstemän vid riksdagens verk gälla särskilda bestämmelser.

Avstängning m. m.

26 §.

Vidtages åtgärd för att anställa åtal eller inledes disciplinärt förfarande enligt denna lag mot tjänsteman, må han, om den gärning varom är fråga kan antagas medföra avsättning eller om eljest särskilda skäl föreligga, avstängas från utövning av tjänsten med omedelbar verkan, dock icke för längre tid än till dess lagakraftägande dom eller beslut föreligger. Finnas ej längre skäl för avstängning, skall denna omedelbart hävas.

Beslut om avstängning meddelas i fråga om tjänsteman, som icke kan dömas till disciplinstraff, av Konungen och eljest av myndighet som Konungen bestämmer. I ärende om avstängning skola bestämmelserna i 23 § andra stycket och 24 § iakttagas.

Om avstängning av domare som misstänkes för brott och om skyldighet för vissa tjänstemän vid riksdagens verk att frånträda utövningen av sin tjänst, om de åtalas för brott i tjänsten, gälla särskilda bestämmelser.

27 §.

Tjänsteman som ej fullgör sin tjänst tillfredsställande må avstängas från utövning av tjänsten med omedelbar verkan, om den bristande tjänstdugligheten beror av sjukdom, vanförhet, lyte eller annat därmed jämförbart förhållande eller om den sannolikt har sådan orsak och tjänstemannen vägrar att låta sig undersökas av läkare som anvisas honom. Finnas ej längre skäl för avstängning, skall denna omedelbart hävas.

Närmare bestämmelser om tillämpningen av första stycket och om läkarundersökning som avses där meddelas av Konungen.

28 §.

Att tjänsteman som förklaras omyndig eller försättes i konkurstillstånd kan vara skyldig att frånträda utövningen av tjänsten följer av särskilda i lag eller annan författning meddelade bestämmelser.

Anställnings upphörande

29 §.

Tjänsteman må skiljas från tjänsten endast av allmän domstol efter åtal eller av Konungen eller myndighet med stöd av bestämmelse i denna lag.

30 §.

Tjänsteman som är förordnad tills vidare må efter skriftlig uppsägning skiljas från tjänsten. Den som är förordnad för tillfällig anställning må dock med omedelbar verkan skiljas från tjänsten, om anställningen ej varat mer än tre månader i följd.

Uppsägning må ske endast om tjänstemannen visat bristande lämplighet för tjänsten eller det finnes anledning att draga in denna eller uppsägningen av annat skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Uppsäges tjänsteman och önskar arbetstagarförening som tjänstemannen tillhör överläggning i saken, skall begäran därom framställas utan dröjsmål. Sker detta, må tjänstemannen ej skiljas från tjänsten förrän överläggningen ägt rum, även om uppsägningstiden gått ut.

31 §.

Tjänsteman är skyldig att avgå från tjänsten vid ålder som anges i avtal om statlig pension.

32 §.

Tjänsteman är skyldig att avgå från tjänsten innan han uppnått den ålder som avses i 31 §, om han

a) till följd av förlust av eller nedsättning i arbetsförmågan är för framtiden oförmögen att fullgöra sin tjänst tillfredsställande;

b) till följd av nedsatt arbetsförmåga under två år i följd icke tjänstgjort annat än försöksvis under kortare tid samt medicinalstyrelsen finner det sannolikt att han icke kan återinträda i tjänst inom ytterligare ett år och ovisst hur arbetsförmågan därefter kommer att utveckla sig;

c) genom lagakraftäggande dom befunnits skyldig till brott varå avsättning kunnat följa men enligt 33 kap. 2 § brottsbalken överlämnats till särskild vård, dömts till böter eller skyddstillsyn eller förklarats fri från påföljd.

Tjänsteman som är anställd med fullmakt eller konstitutorial är skyldig att avgå från tjänsten, om han är urståndsatt att fullgöra tjänsten tillfredsställande och högst fem år återstå till dess han äger avgå med ålderspension.

Tjänsteman som har rätt till statlig pension men icke uppnått den ålder då han äger avgå med ålderspension må icke åläggas att avgå från tjänsten enligt första eller andra stycket, om han lämpligen kan förflyttas till eller beredas annan anställning som är förenad med sådan pensionsrätt.

33 §.

Tjänsteman vid utrikesförvaltningen, krigsmakten eller polisväsendet är skyldig att avgå från tjänsten, om det är påkallat med hänsyn till rikets bästa.

Tjänsteman som entledigas enligt första stycket inträder i disponibilitet.

34 §.

Tjänsteman som är anställd med fullmakt eller konstitutorial må förflyttas till annan statlig tjänst som tillsättes med samma anställningsform. Inom krigsmakten må dessutom ordinarie tjänsteman som är krigsman och är anställd med förordnande tills vidare förflyttas till annan ordinarie tjänst som är avsedd för krigsman.

Förflyttning till tjänst hos myndighet inom annat verksamhetsområde må ske endast om arbetsuppgifterna äro likartade eller tjänstemannen i allt fall med hänsyn till sin utbildning är lämpad för tjänsten.

Om förflyttning av den som är utnämnd till domare föreskrives i regeringsformen.

35 §.

Tjänsteman som är anställd med fullmakt, konstitutorial eller förordnande tills vidare äger lämna tjänsten efter skriftlig uppsägning. Den som är förordnad för tillfällig anställning må dock lämna tjänsten omedelbart efter anmälan, om anställningen ej varat mer än tre månader i följd.

36 §.

Tjänsteman som är förordnad för bestämd tid må på egen begäran beviljas avsked före anställningstidens utgång, om särskilda skäl föreligga.

37 §.

Fråga om anställnings upphörande enligt 30 eller 31 §, 32 § första stycket a) eller b), 35 eller 36 § prövas i fråga om tjänst, som Konungen tillsätter, av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer och i annat fall av den myndighet som tillsätter tjänsten. Fråga om anställnings upphörande enligt 32 § första stycket c) eller andra stycket eller enligt 33 § prövas av Konungen.

Fråga om förflyttning av tjänsteman enligt 34 § prövas av Konungen.

Fråga om förflyttning till tjänst som tillsättes av samma myndighet som anställt tjänstemannen prövas dock av myndigheten.

38 §.

Om anställnings upphörande utan iakttagande av eljest gällande bestämmelser angående uppsägning för det fall att tjänsteman är eller blir innehavare av annan allmän tjänst och om förening av tjänster meddelar Konungen bestämmelser.

Talan mot myndighets beslut

39 §.

Rätten att föra talan mot myndighets beslut enligt denna lag eller enligt bestämmelse som meddelats med stöd av lagen må ej inskränkas.

Om talan mot beslut av riksdagens organ meddelas bestämmelser av riksdagen eller organ som riksdagen utser.

Särskilda bestämmelser

40 §.

Kommer riket i krig, må tjänsteman icke utan tillstånd lämna tjänsten. När kriget upphört, skall Konungen, innan nästkommande riksdagssession avslutas, förordna att bestämmelsen icke vidare skall tillämpas.

I den mån Konungen förordnar må tjänsteman, när riket är i krigsfara, icke utan tillstånd lämna tjänsten. Sådant förordnande förfaller om det icke underställes riksdagen inom en månad och godkännes av riksdagen inom två månader efter underställningen. Upphör krigsfaran, skall Konungen upphäva förordnandet innan nästkommande riksdagssession avslutas.

Särskilda bestämmelser äro meddelade om vissa andra anställnings- och arbetsvillkor vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

41 §.

Ytterligare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.

Om tjänsteman, som vid lagens ikraftträdande innehar eller uppehåller tjänst med vilken äro förenade gåvo- eller donationsmedel eller därmed jämförlig förmån, då äger uppbära förmånen utan avdrag på lönen, må han utan hinder av bestämmelsen i 14 § alltjämt uppbära förmånen.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 3 juni 1965.

GUSTAF ADOLF

(L. S.)

(Civildepartementet)

SIGURD LINDHOLM